

Nota

Kortrijk Noord Heule, Bozestraat- Molenstraat

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	<i>2</i>
2.2	<i>Waardering archeologische vindplaatsen</i>	<i>2</i>
2.3	<i>Impactbepaling</i>	<i>3</i>
2.4	<i>Bepalingen van de maatregelen.....</i>	<i>7</i>
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	7
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	7

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Kortrijk Noord Heule Bozestraat-Molenstraat
Ligging	Tussen Bozestraat en Molenstraat, Heule, Kortrijk, West-Vlaanderen
Kadaster	Kortrijk, Afdeling 8 (Heule), Sectie C, Perceel 543V4
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2024-0114
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (ID 28423) ¹ Landschappelijk bodemonderzoek (2023K279) Verkennd archeologisch booronderzoek (2023L62) Waarderend archeologisch booronderzoek (2024A459) Proefsleuvenonderzoek en metaaldetectie (2024B305)
Bewaarplaats archief	KBR

Actoren

Auteur	Arne De Lust
Betrokken actoren	Charlotte Desmet, Yves Perdaen, Tina Dyselinck, Ron Bacx, Evelyn Schynkel en Izabel Devriendt
Betrokken derden	Niet van toepassing

Plangebied

Oppervlakte plangebied	8.042 m ²
Kartering gewestplan	woongebied

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ DE HERDT 2023

² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Tijdens het verkennend archeologisch booronderzoek zijn verschillende vondsten opgeboord (vuursteen, aardewerk, metaal). Van de twee vuursteenvondsten wijst VAB 26 overduidelijk op een steentijdaanwezigheid in het plangebied. Het zwaar verbrande afslagfragment maakt deel uit van een ruimtelijk intacte *in situ* vindplaats, mogelijk zelfs van een haardplaats en/of vuursteencluster. De bodem ter hoogte van de vindplaats, en bijgevolg ook de vindplaats, was gaaf bewaard gebleven (ABC-bodem).

Bij de tweede vuursteenvondst (VAB 18) is de interpretatie minder eenduidig. Aan het antropogeen karakter van de vondst wordt getwijfeld. Bovendien is de bodem ter hoogte van de vindplaats afgetopt (AC-bodem). Als de vondst deel uitmaakt van een steentijdvindplaats is deze reeds in belangrijke mate in de bouwvoor opgenomen.

Tijdens het waarderend archeologisch booronderzoek is slechts één twijfelachtige vuursteenvondst aan het licht gekomen. De steentijdaanwezigheid in het plangebied blijft dus in belangrijke mate beperkt tot het zwaar verbrande afslagfragment uit VAB 26. Het feit dat geen bijkomende vondsten zijn opgeboord zou erop kunnen wijzen dat op deze locatie sprake is van een vindplaats met een lage vondstdensiteit ($< 40\text{--}80 \text{ v/m}^2$) en/of een beperkte oppervlakte ($< 25 \text{ m}^2$), maar zoals aangegeven moeten de resultaten van een archeologisch booronderzoek steeds met de nodige omzichtigheid worden benaderd. Vaak kan een archeologisch booronderzoek niet veel meer dan de aan- of afwezigheid van een steentijdvindplaats aantonen, en zelfs daarover zijn de meningen verdeeld.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden binnen het plangebied vooral sporen aangetroffen die verband houden met de historische waterhuishouding in de nieuwe tijden, zijnde greppels en grachten. Daarnaast werden een vijftal kuilen aangetroffen, waarvan één op basis van het aardewerk in de postmiddeleeuwse periode kon worden gedateerd. Op basis van de vorm en vulling lijken ze niet in verband te staan met een mogelijke aanwezigheid van een militair kampement. Verschillende metalen vondsten van musketkogels en ander voorwerpen wijzen wel op de aanwezigheid van een militair kampement in de nabije omgeving. In werkput 10 werd een kuil (spoor 10003) aangetroffen die mogelijk geïnterpreteerd moet worden als een afvalkuil waarin materiaal uit verschillende periodes uit de ijzertijd is terechtgekomen. Zulke kuilen zijn een duidelijke aanwijzing voor bewoning in deze periode.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Het bodemarchief ter hoogte van de advieszone werd als matig goed tot goed bewaard beschouwd. Matig goed bewaarde bodem werd aangeduid ter hoogte van boring 1, 4 en 6, waar een geploegde A/B- of B/A-horizont aanwezig was, overgaande in een klei- en ijzer-aanrijkingshorizont (Bts-horizont) of enkel een natuurlijke AB-overgangshorizont, rechtstreeks op 65 cm diepte liggend op de gereduceerde moederbodem. Een goed bewaarde bodemopbouw werd beschreven in de overige drie boorprofielen. Hierin werd onder een 30 à 35 cm dikke bouwvoor een natuurlijke AB-overgangshorizont of een verbruinde (eventueel klei-aangerijkte) verweringshorizont (B(t)w-horizont) bereikt. Deze AB-, Btw- of Bw-horizont tussen 40 en 80 cm diepte ging over in een intacte zwaar zandlemige Bts-horizont.

Echter, de bodemkundige waarnemingen tijdens het waarderend archeologisch booronderzoek zaaiden de nodige twijfel over de bodemgaafheid in de advieszone. Zowat overall onder de bouwvoor werd een bruine tot bruinoranje bodem aangeboord. Het sterk

gehomogeniseerde karakter van deze bodem deed vermoeden dat het om een begraven bouwvoor ging (A_{pb}), maar ook met de aanwezigheid van een verweringshorizont (B_w) of AB-overgangshorizont werd rekening gehouden. Om meer inzicht te krijgen in de bodemgaafheid werd beslist om reeds te starten met het proefsleuvenonderzoek. De zone ter hoogte van de steentijdvindplaats bleef daarbij gevrijwaard tot een beter inzicht in de bodemopbouw was verkregen. De bodemprofielen die tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn gezet lijken er nu op te wijzen dat over grote delen van het plangebied een sterk gebioturbeerde verweringshorizont (B_w) aanwezig is en deze heeft de oorspronkelijke bodemopbouw met E- en B(t/s) horizonten in belangrijke mate uitgewist. Daarnaast gaat de B_w-horizont op de meeste plaatsen meteen over in de moederbodem, wat op aftopping van het bodemprofiel wijst. De kans is dan ook reëel dat de vondsten zich niet langer in situ bevinden.

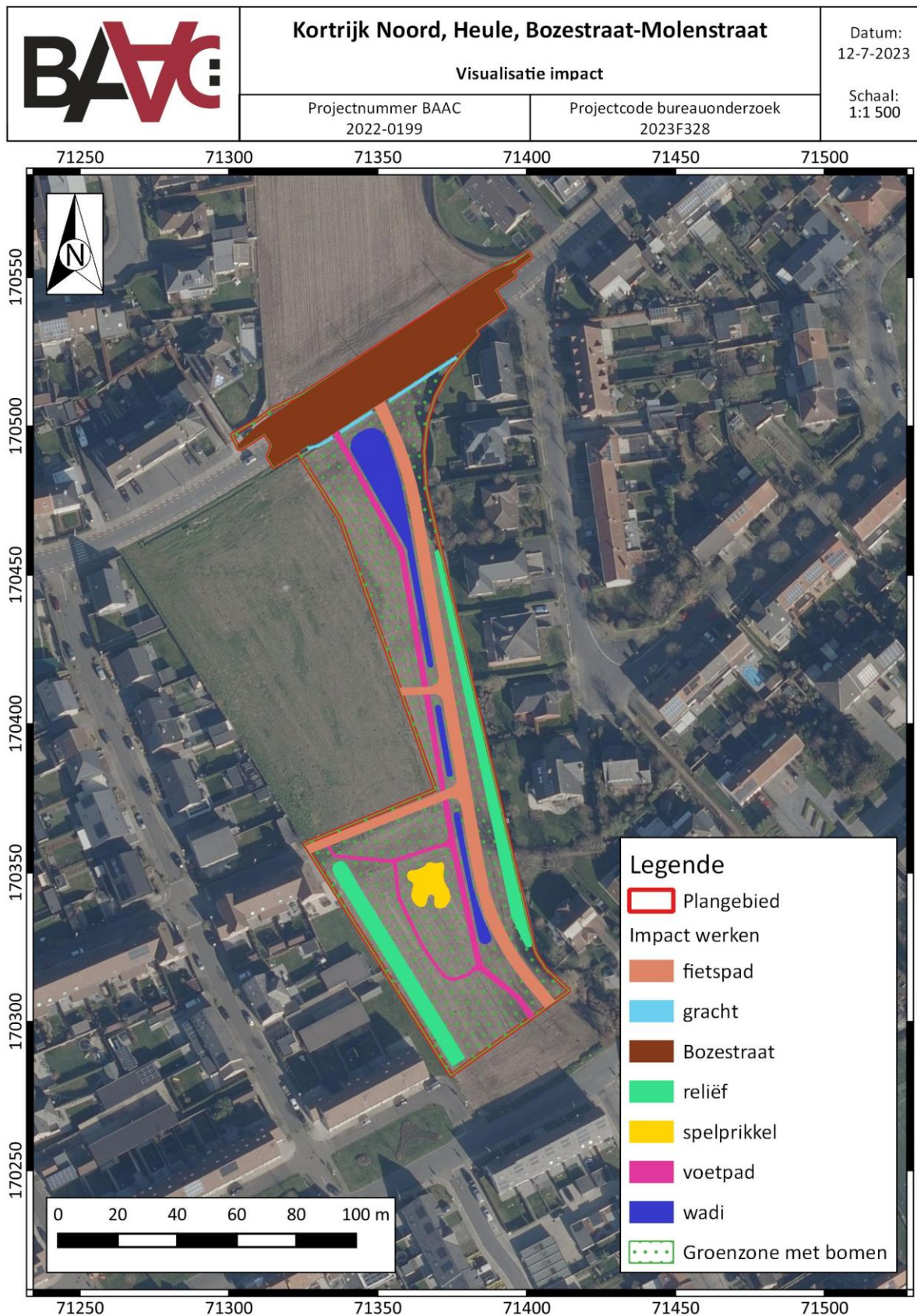
Er werd slechts één relevant archeologisch spoor aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, met name een mogelijke afvalkuil uit de ijzertijd, met materiaal uit verschillende perioden. Zulke kuilen kunnen vaak op zich staand voorkomen. Er wordt uit deze periode dan ook geen verder archeologisch erfgoed meer verwacht. Ook uit de latere perioden van de Romeinse tijd tot de middeleeuwen wordt geen verder archeologisch erfgoed meer verwacht.

Voor het erfgoed betreffende het 18e eeuwse militaire kampement, wordt ook dit niet verder binnen het plangebied verwacht. Het ontbreken van enige grondsporen doet vermoeden dat het kampement zich niet binnen de contouren van het plangebied bevindt, maar eerder in de nabije omgeving moet worden gezocht.

2.3 Impactbepaling

De opdrachtgever voorziet op het terrein de aanleg van een fiets- en wandelverbinding tussen de Molenstraat en de Bozestraat. Daarbij zullen naast fiets- en voetpaden ook groenzones, speelzones en bufferbekkens of wadi's worden aangelegd. Ten slotte zal ook de Bozestraat lokaal worden heraangelegd, waarbij ook een nieuw voetpad wordt voorzien langs weerszijden (Plan 1). Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. Volgende beschrijvingen van de geplande ingrepen werden integraal overgenomen uit de archeologienota met ID 28423³.

³ DE HERDT 2023

Plan 1: Detail geplande ingrepen (digitaal; 1:1250; 12.07.2023)

Fiets- en voetpaden

Centraal in het plangebied wordt een nieuwe fietssnelweg voorzien. Dit fietspad zal 4 m breed zijn en de Bozestraat en de Molenstraat verbinden. Er worden ook aftakkingen voorzien naar het westen, naar de straat Hospitaalkouter en in de richting van een nieuwe ontwikkeling, "het Maïsveld". Het fietspad zal bestaan uit cementbetonverharding van 20 cm dikte, op een fundering van schraal beton van 25 cm dik. Daaronder wordt een steenslagfundering voorzien die 20 cm dik zal zijn. Deze steenslagfundering wordt voorzien over een breedte van 4,40 m. In totaal wordt een uitgraving van 65 cm -mv voorzien. Parallel aan de fietssnelweg wordt de aanleg van een wandelpad voorzien, waarvoor een uitgraving van 30 cm -mv wordt voorzien.

Wadi's en gracht

Tussen het fietspad en de voetpaden worden bufferbekkens voorzien voor de opvang van hemelwater. Voor de aanleg van deze wadi's, wordt een uitgraving voorzien tot 60 cm -mv. Over de hele noordelijke breedte van het plangebied wordt langs de Bozestraat de gracht opnieuw uitgegraven en ingebuisd waar ze het nieuwe fiets- en wandelpad kruist.

Bozestraat

De Bozestraat zelf zal worden heraangelegd waar de nieuwe fietssnelweg de straat moet kruisen. Daarbij zal de hele wegkoffer worden vervangen over een breedte tot 5,90 m. In beide richtingen wordt daarnaast voorzien in de aanleg van een nieuw fietspad en een voetpad. De werken zullen zo plaatsgrijpen over een breedte tot 16,08 m. In opbouw zal de rijweg minstens 66 cm dik zijn en er kan dus worden uitgegaan van een minimale verstoring tot 66 cm ter hoogte van de bestaande weg. Voor het fietspad is opnieuw een uitgraving tot 55 cm -mv voorzien en voor het voetpad 32 cm -mv.

Groenzones, spelprikkel en reliëfverhoging

In het zuiden van het plangebied wordt een speelzone of spelprikkel voorzien. Bij de aanleg van de verharding binnen deze zone wordt gerekend op een uitgraving van minstens 40 cm -mv. Daarnaast zal rondom de fietssnelweg een groenzone worden aangelegd, waarbij ook verschillende bomen zullen worden aangeplant. Voor deze inrichting zal minimaal een afgraving van de teelaarde aan de orde zijn. Het planten van de bomen zal lokaal steeds een diepere impact hebben op de ondergrond. Ten slotte wordt langs de westelijke en oostelijke grenzen een reliëfverhoging voorzien, resulterend in groenbermen. Ook voor de aanleg van deze groenbermen zal voorafgaand minstens de teelaarde moeten worden afgegraven.

Impactanalyse

Bij de uitvoering van de geplande werken zullen verschillende ingrepen plaatsvinden met elk een aparte verstoring. *Tabel 1* geeft een overzicht weer van de verstoringdiepte en oppervlakte per geplande ingreep.

Over de hele oppervlakte van het plangebied zal minstens de bovenste 30 cm van de ondergrond worden geroerd. Een buffer van 30 cm onder de verstoringsgrens in acht nemend, dient er binnen het plangebied rekening te worden gehouden met een algemene verstoring van de ondergrond tot 60 cm -mv.

Tabel 1: Overzicht bodemingrepen

INGREEP	DIEPTE (- MV)	OPPERVLAKTE	BREEDTE
WEGENIS BOZESTRAAT	66 cm	ca. 802 m ²	5,90 m
VOETPAD BOZESTRAAT	32 cm	319 m ²	1,9 m
FIETSSNELWEG EN FIETSPAD	65 cm	1.424 m ²	2,20 m tot 4,40 m
WADI'S	60 cm	571 m ²	2 m tot 12 m
WANDELPAD	30 cm	588 m ²	2 m
SPEELZONE	40 cm	ca. 660 m ²	20 m
GROENZONE MET BOMEN EN RELIËF- VERHOOGING	ca. 30 cm	Resterende oppervlakte	N.v.t.

Bij deze impactanalyse dient rekening gehouden te worden met een buffer van 30 cm bovenop de geplande ingreep. Het is namelijk waarschijnlijk dat de ondergrond onmiddellijk onder de geplande werken eveneens in enige mate geroerd zal worden bij de uitvoering van deze werken door impact van werfverkeer, weersinvloed, drukverschillen, verschil in waterhuishouding en dergelijke meer.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Indien abstractie wordt gemaakt van de twijfelachtige vondsten blijft de steentijdaanwezigheid in het plangebied beperkt tot één enkel verbrand afslagfragment. Hoe deze vondst moet worden geïnterpreteerd is onduidelijk. De bodemkundige waarnemingen, met name tijdens het waarderend archeologisch booronderzoek en het proefsleuvenonderzoek hebben duidelijk gemaakt dat de bodem in het plangebied sterker verweerd en afgetopt is dan op basis van het landschappelijk bodemonderzoek en het verkennend archeologisch booronderzoek werd aangenomen. Zowat overal is een verweringshorizont vastgesteld die overgaat in de moederbodem. De kans dat in het plangebied ruimtelijk intacte, in situ vindplaatsen aanwezig zijn is bijgevolg klein. Het kennispotentieel bij afgetopte steentijdvindplaatsen is beperkt.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden verschillende grachten en greppels aangesneden die vermoedelijk met historische perceelsindelingen in verband gebracht kunnen worden, hoewel ze niet op de Popp-kaart voorkomen. Daarnaast werden ook nog een vijftal kuilen gevonden, waarvan in één postmiddeleeuws aardewerk werd aangetroffen. Mogelijk dateren alle kuilen in deze periode. Hun functie is niet geheel duidelijk, maar verder onderzoek op deze sporen zal geen relevante kennisvermeerdering met zich meebrengen.

Tenslotte werd ook een mogelijk afvalkuil uit de ijzertijd aangesneden, met materiaal uit meerdere perioden. Verder onderzoek van de stalen kan de kuil mogelijk nauwer in tijd dateren en kan meer informatie geven over de functie ervan.

Daar de vondsten in verband met het mogelijke 18e eeuwse militaire kampement zich beperken tot enkele vondsten aangetroffen dankzij metaaldetectie, maar geen grondsporen werden aangetroffen, kan verder onderzoek naar het kampement zelf geen kenniswinst meer leveren, daar dit vermoedelijk niet is te situeren binnen het plangebied

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de aanwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁴ is verder onderzoek aangewezen. Het archeologisch booronderzoek heeft de aanwezigheid van een steentijdvindplaats in het plangebied vastgesteld, maar de bodemkundige waarnemingen maken duidelijk dat het vermoedelijk een slecht bewaarde vindplaats betreft met een beperkt potentieel op kennisvermeerdering. Voor de steentijdvindplaats dient dan ook geen verder onderzoek meer te gebeuren. Voor de ijzertijdvindplaats is verder onderzoek onder de vorm van de verdere natuurwetenschappelijk uitwerking van de afvalkuil aangewezen. Hiervoor is een programma van maatregelen voor een nota na een nota opgesteld. Verder veldonderzoek is niet aangewezen.

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3.

3 Programma van Maatregelen Verdere Uitwerking

3.1 Onderzoeksdoelstellingen en -vragen

Bij het aantreffen van uitzonderlijke geïsoleerde contexten, die niet uitnodigen tot een verdere opgraving, kan het noodzakelijk zijn verder onderzoek te adviseren, zodat deze context volledig kan uitgewerkt worden en bijkomende onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden. Om het volle potentieel aan kenniswinst uit deze context(en) te halen, kan een programma van maatregelen opgesteld worden voor verdere verwerking, die vervolgens gerapporteerd wordt in een Nota, zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk (12.6.2)

Verder onderzoek van de mogelijke afvalkuil kan veel kenniswinst opleveren over de datering van het spoor en kan mogelijk uitsluitel bieden over de effectieve functie van de kuil.

3.2 Onderzoekshandelingen

3.2.1 Natuurwetenschappelijk onderzoek

Verder natuurwetenschappelijk onderzoek dient te gebeuren onder de vorm van een koolstofdatering en een macrobotanische analyse. Hiervoor dient het staal ongezeefd naar een gespecialiseerde instantie verstuurd te worden. De richtlijnen in de CGP gelden als leidraad. De resultaten van het onderzoek worden opgenomen in een nota voor verder uitwerking.

3.2.2 Onderzoeksvragen

- Kan de kuil nauwer worden gedateerd?
- Kan op basis van het macrobotanisch onderzoek meer inzicht worden verkregen in de functie van de kuil of in haar relatie tot een mogelijke nederzetting?